

Наткіна Софія, здобувач освіти
Лисенко Світлана, к.е.н., доцент,
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
м. Луцьк

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОНЕЧЧИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Повномасштабні воєнні дії, що відбуваються на території України вже більш ніж рік, призводять до фізичних руйнувань цивільної інфраструктури, припинення чи згортання виробництва економічних суб'єктів на тимчасово окупованих територіях або територіях, де відбуваються активні бойові дії, порушення логістичних і виробничих зв'язків. Одним із найвідчутніших негативних наслідків кризи, спричиненої війною, є втрата доходів працездатного населення. В цих умовах проблема трудового потенціалу та працевлаштування є, як ніколи, актуальною.

Метою даного дослідження є аналіз стану і динаміки трудового потенціалу України і, зокрема, Донеччини та виявлення шляхів його збереження, для підприємств, які залишаються на території області, а також підприємств, які змогли перемістити виробництво у більш безпечні регіони.

Проблеми трудового потенціалу та ринку праці в Україні у відносно мирні часи є достатньо дослідженими багатьма науковцями. Питання ідентифікації ключових загроз соціальній безпеці на ринку праці України, що є наслідком війни, частково розглядають Близнюк В. В., Яценко Л. Д. та інші. Але повномасштабна агресія РФ проти суверенної України поставила нас перед новими викликами, які вимагають негайної практичної реакції і теоретичного осмислення.

З початку збройної агресії ворога, основними факторами ускладнення економічної ситуації стали руйнація промислових та інфраструктурних об'єктів на територіях регіонів, де відбуваються бойові дії, ускладнення відносин з

основними торгівельними партнерами, що призвело до часткової втрати внутрішніх і зовнішніх ринків.

Навесні 2022 було подано близько тисячі заявок на релокацію, реально за державною програмою було релоковано близько 800 підприємств. Найбільше підприємств перемістилися до Львівської (24%), Закарпатської (14,5%), Чернівецької (9,8%), Івано-Франківської (8,3%), Хмельницької (7,3%), Тернопільської (6,3%) областей. Підтримка в рамках державної програми включає також сприяння в розселенні працівників та пошуку нових співробітників. Проте завдяки деокупації українських територій понад 650 підприємств передумали релокуватися, інші поверталися додому, в основному в Харківську, Чернігівську та Сумську області [1].

Разом із тим, реальністю є те, що рівень безробіття в Україні на січень 2023 року сягає за оцінками НБУ 30%, а з 4,7 млн. українців, що шукають роботу, в межах України перебувають 2 млн. осіб, за кордоном – 2,7 млн. осіб. Це негативно впливає на продуктивність економіки, її здатність генерувати валовий внутрішній продукт [2].

В Донецькій області багато мономіст, які засновані завдяки шахтам. На них працює близько 80% населення регіону. Під час війни ця кількість значно зменшилася, бо незважаючи на поступове відновлення зайнятості, яке спостерігається на Сході України, працюючих серед мешканців - близько 40 %, про що свідчать результати Дев'ятого загальнонаціонального опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» 26 квітня 2022 р. [3].

Важливою передумовою для відновлення і збереження трудового потенціалу з урахуванням неймовірних втрат, спричинених російською збройною агресією і незбалансованістю ринку праці, є встановлення безпекової і соціогуманітарної стабільності, які можуть забезпечити Сили оборони України.

Для відновлення трудового потенціалу слід запроваджувати комплексні заходи, які охоплюють декілька напрямків. Для промислових територій Сходу України, які характеризуються неможливістю перемістити виробничі потужності і значну частку персоналу підприємств, спрямованість України на

поступовий відхід від викопних видів палива та перехід до «зеленої» енергетики ставить завдання трансформації вугільних регіонів, перекваліфікацію шахтарських кадрів і створення нових робочих місць на модернізованих, відроджених та новостворених підприємствах.

Вагомим завданням як для сфери освітньо-професійної підготовки і перепідготовки, так і безпосередньо для населення стає адаптація наявної робочої сили до вакансій на місцевих ринках праці шляхом розвитку трудової мобільності, професійного навчання, саморозвитку і набуття актуальних компетентностей, заміщення тимчасово вільних робочих місць, які утворилися через мобілізаційні заходи і переїзд значної частини українців у більш безпечні регіони.

На територіях, що приймають переселенців, необхідно спрямовувати зусилля на відродження та реінтеграцію місцевої економіки для максимального використання трудового потенціалу тимчасово переміщених осіб. Значні резерви у цьому напрямі містяться в застосуванні, подальшому розвитку та поширенню гнучких форм організації праці та її оплати. Останнє стосується віддаленої роботи для тих, хто вимушений був залишити місця постійного проживання у період війни [3].

Список використаних джерел

1. Ціна держави. 800 підприємств було релоковано торік за урядовою програмою. URL: <https://web.telegram.org/z/#1715628542> (дата звернення 15.03.2023)
2. Рівень безробіття в Україні становить 30% - Мінекономіки URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3654271-riven-bezrobitta-v-ukraini-stanovit-30-minekonomiki.html> (дата звернення 15.03.2023)
3. Переміщення населення під час війни та перспективи відродження трудової сфери. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/peremishchennya-naselennya-pid-chas-viyny-ta-perspektyvy-vidnovlennya> (дата звернення 15.03.2023)